मोघं तवेदं भुवि नामधेयं दुर्य्योधनेतीह कृतं पुरस्तात् । नहीह दुर्य्योधनता तवास्ति पलायमानस्य रणं विहाय ।
न ते पुरस्तादथ पृष्ठतो वा पश्यामि दुर्य्योधन रक्षितारं । अपैहि युद्धात्पुरुषप्रवीर प्राणान् प्रियान् पाण्डवतोऽद्य रक्ष ।

इति श्रीमहाभारते विराटपर्व्वणि गोहरणपर्व्वणि दुर्य्योधनपलायने पञ्चषष्टोऽध्यायः ॥ ६५ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ आह्वयमानश्च स तेन सङ्ख्ये महात्मना वै धृतराष्ट्रपुत्त्रः । निवर्त्तितस्तस्य गिरङ्कुशेन महागजो मत्त इवाङ्कुशेन । २१०५
सोऽमृष्यमाणो वचसाऽभिमृष्टो महारथेनातिरथस्तरस्वी । पर्य्याववर्त्ताथ रथेन वीरो भोगी यथा पादतलाभिमृष्टः ।
तं प्रेक्ष्य कर्णः परिवर्त्तमानं निवर्त्त्य संस्तभ्य च विद्धगात्रं । दुर्योधनस्योत्तरतोऽभ्यगच्छत्पार्थं नृवीरो युधि हेममाली ।
भीष्मस्ततः शान्तनवो विवृत्य हिरण्यकक्षस्त्वरयाऽभिषङ्गी । दुर्योधनं पश्चिमतोऽभ्यरक्षत्पार्थान्महाबाहुरधिज्यधन्वा ।
द्रोणः कृपश्चैव विविंशतिश्च दुःशासनश्चैव विवृत्य शीघ्रं । सर्व्वे पुरस्ताद्विततेषुचापा दुर्योधनार्थं त्वरिताभ्युपेयुः ।
स तान्यनीकानि निवर्त्तमानान्यालोक्य पूर्णौघनिभानि पार्थः । हंसो यथा मेघमिवापतन्तं धनञ्जयः प्रत्यपतत्तरस्वी । २११०
ते सर्व्वतः सम्परिवार्य्य पार्थं शस्त्राणि दिव्यानि समाददानाः । ववर्षुरभ्येत्य शरैः समन्तान्मेघा यथा भूधरमम्बुवेगैः ।
ततोऽस्त्रमस्त्रेण निवार्य्य तेषां गाण्डीवधन्वा कुरुपुङ्गवानां । संमोहनं शत्रुमहोऽन्यदस्त्रं प्रादुश्चकारैन्द्रिरवारणीयं ।
ततो दिशश्चानुदिशो विवृत्य शरैः सुधारैर्न्निशितैः सुपत्रैः । गाण्डीवघोषेण मनांसि तेषां महाबलः प्रव्यथयाञ्चकार ।
ततः पुनर्भीमरवम्प्रगृह्य दोर्भ्यां महाशङ्खमुदारघोषं । व्यनादयत् स प्रदिशो दिशः खं भुवञ्च पार्थो द्विषतां निहन्ता ।
ते शङ्खनादेन कुरुप्रवीराः संमोहिताः पार्थसमीरितेन । उत्सृज्य चापानि दुरासदानि सर्व्वे तदा शान्तिपरा बभूवुः । २११५
तथा विसंज्ञेषु बलेषु पार्थः स्मृत्वा च वाक्यानि तथोत्तरायाः । निर्याहि मध्यादिति मत्स्यपुत्त्रमुवाच यावत् कुरवो विसंज्ञाः ।
आचार्य्यशारद्वतयोः सुशुक्ले कर्णस्य पीतं रुचिरञ्च वस्त्रं । द्रौणेश्च राज्ञश्च तथैव नीले वस्त्रे समादत्स्व नरप्रवीर ।
भीष्मस्य संज्ञान्तु तथैव मन्ये जानाति सोऽस्त्रप्रतिघातमेषः । एतस्य वाहान् कुरु सव्यतस्त्वमेवं हि यातव्यममूढसंज्ञैः ।
रश्मीन्समुत्सृज्य ततो महात्मा रथादवप्लुत्य विराटपुत्त्रः । वस्त्राण्युपादाय महारथानां तूर्णं पुनः स्वं रथमारुरोह ।
ततोऽन्वशासच्चतुरः सदश्वान् पुत्त्रो विराटस्य हिरण्यकक्षान् । ते तद्व्यतीयुर्ध्वजिनामनीकं श्वेता वहन्तोऽर्जुनमाजिमध्यात् । २१२०
तथाऽनुयान्तं पुरुषप्रवीरं भीष्मः शरैरभ्यहनत्तरस्वी । सचापि भीष्मस्य हयान्निहत्य विव्याध पार्थो दशभिः पृषत्कैः ।
ततोऽर्जुनो भीष्ममपास्य युद्धे विश्वास्य यन्तारमरिष्टधन्वा । तस्थौ विमुक्तो रथवृन्दमध्यान्मेघं विदार्य्येव सहस्ररश्मिः ।
लब्ध्वा हि सञ्ज्ञां तु कुरुप्रवीराः पार्थं निरीक्ष्याथ सुरेन्द्रकल्पं । रणे विमुक्तं स्थितमेकमाजौ स धार्त्तराष्ट्रस्त्वरितं बभाषे ।
अयं कथंस्विद्भवतो विमुक्तस्तथा प्रमथ्नीत यथा न मुञ्चेत् । तमब्रवीत् शान्तनवः प्रहस्य क्व ते गता बुद्धिरभूत् क्व वीर्य्यं ।
शान्तिं परां प्राप्य यदा स्थितोऽभूरुत्सृज्य वाणांश्च धनुर्व्विचित्रं । न त्वेष बीभत्सुरलं नृशंसं कर्त्तुं न पापेऽस्य मनो विशिष्टं । २१२५
त्रैलोक्यहेतोर्न्नजहेत्स्वधर्म्मं सर्व्वे न तस्मान्निहता रणेऽस्मिन् । क्षिप्रं कुरून् याहि कुरुप्रवीर विजित्य गाश्च प्रतियातु पार्थः ।
मा ते स्वकोऽर्थो निपतेत मोहात्तत्संविधातव्यमरिष्टबन्धं ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ दुर्य्योधनस्तस्य तु तन्निशम्य पितामहस्यात्महितं वचोऽथ । अतीतकामो युधि सोऽत्यमर्षी राजा विनिश्वस्य बभूव तूष्णीं ।